

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

ZAKLJUČAK
o obustavljanju postupka

Sarajevo
siječanj, 2021. godine



Broj: UP – 01-26-3-004-43/20
Sarajevo, 21.01.2021. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09) i članka 122. stavak (4) Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 41/13 i 53/16) u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP – 01-26-3-004-1/20 od 06.02.2020. godine protiv Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Kolodvorska 12, 71000 Sarajevo i Udruženja „Aktuarsko društvo u Bosni i Hercegovini“, Zmaja od Bosne broj 74 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma na 80. (osamdesetoj) sjednici održanoj dana 21.01.2021. godine, donijelo je

Z A K L J U Č A K
o obustavljanju postupka

1. Obustavlja se postupak pokrenut po službenoj dužnosti protiv Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine i Udruženja „Aktuarsko društvo u Bosni i Hercegovini“.
2. Ovaj Zaključak je konačan i bit će objavljen u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 27.09.2019. godine pod brojem: UP-01-26-3-032-1/19 zaprimilo Prijavu postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon) protiv Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Kolodvorska 12, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Agencija za nadzor) i Udruženja „Aktuarsko društvo u Bosni i Hercegovini“, Zmaja od Bosne broj 74 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Aktuarsko društvo).

Navedenu Prijavu je podnio je (..)^{**1} odvjetnik iz Sarajeva, (..)^{**} (u daljnjem tekstu: Inicijator postupka ili Podnositelj prijave), koji je u tijeku obavljanja poslova pravnog savjetovanja došao do informacija i isprava koje, prema njegovom mišljenju, ukazuju na postojanje zabranjenog sporazuma na tržištu osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) preciznije sporazuma koji u potpunosti ograničava i sprječava konkurenciju na tržištu u segmentima poslova ovlaštenog aktuara, te je zatražio od Konkurencijskog vijeća da pokrene postupak po službenoj dužnosti.

Kao razlog za podnošenje zahtjeva za pokretanje postupka po službenoj dužnosti, odvjetnik (..)^{**} je u svojoj prijavi između ostalog navodi slijedeće:

¹ (..)^{**} - podatci predstavljaju poslovnu tajnu

Tržište aktuarskih usluga je uređeno odredbama Zakona o osiguranju („Službene novine FBiH“, broj 23/17).

Odredbom članka 117. Zakona o osiguranju FBiH regulirano da svako društvo za osiguranje sa sjedištem u FBiH mora imenovati ovlaštenog aktuara radi obavljanja poslova iz članka 118.

Sukladno članku 116. Zakona o osiguranju FBiH, Agencija za nadzor osiguranja u FBiH (u daljnjem tekstu: Agencija za nadzor) je jedina ovlaštena za izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Sukladno članku 116. stavak (4) Zakona o osiguranju FBiH utvrđeno je da Agencija za nadzor propisuje uvjete za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Fizičke osobe koja su zainteresirane za stjecanje ovog ovlaštenja moraju ispuniti uvjete propisane člankom 116. st (1) Zakona o osiguranju, kao i uvjete propisane člankom 4. stavak (1) Pravilnika o uvjetima za sticanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara („Službene novine FBiH“, broj 106/18) (u daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2018. godine).

Fizička osoba koja želi steći ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara mora sukladno sa člankom 4. stavak (1) Pravilnika iz 2018. godine između ostalog ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) Da je državljanin Bosne i Hercegovine ili strani državljanin sa boravištem u Bosni i Hercegovini,
- b) Da je završio ekonomski, prirodno – matematički fakultet (studij matematike ili fizike) ili neki od tehničkih fakulteta VII stepena, odnosno 240 ECTS bodova;
- c) Da ima položene ispite za ovlaštenog aktuara iz članka 5. Pravilnika iz 2018. godine tj. Ispite iz Programa ispita Agencije, kako su one niže definirani,
- d) Da nije osuđivan za krivična djela koja se odnose na finansijski kriminal ili kršenje javnih i profesionalnih dužnosti,
- e) Da je redovan član Aktuarskog društva u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Aktuarsko društvo).

Fizičke osobe koje prije stupanja na snagu Zakona o osiguranju i Pravilnika iz 2018. godine nisu stekle ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara ne mogu ispuniti uvjete iz točaka c) i e) članka 4. stavak (1) Pravilnika iz 2018. godine, a čime im se onemogućava ulazak na tržište osiguranja, segment aktuarskih poslova, a što u naravi predstavlja zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona.

Sukladno članku 11. Statuta Aktuarskog društva, kako je isti izmijenjen točkom 3. Odluke o izmjenama i dopunama Statua, status redovitog člana Aktuarskog društva može steći isključivo osoba koja kumulativno ispunjava sljedeće uvjete:

- Da ima ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara i

- Da je položio ispite iz programa ispita za ovlaštenog aktuara, a koje je odlukom od 11.11.2011. godine propisalo Upravno vijeće Aktuarskog društva (u daljnjem tekstu: Program ispita Aktuarskog društva).

Pri tome je regulirano da status redovitog člana Udruženja zadržavaju one osobe koje su 01.12.2005. godine verificirane kao redoviti članovi, a bez obzira da li su polagali ispite iz programa ispita koje je propisalo Upravno vijeće Aktuarskog društva.

Kada se uvjeti iz članka 11. Statuta za stjecanje svojstva redovitog člana Aktuarskog društva dovedu u svezi sa stavkom (1) članka 4. Pravilnika iz 2018. godine kojim je regulisano da ovlaštenje može steći samo redovni član aktuarskog društva, prema mišljenju Podnositelja prijave jasno je da ova dva akta u međusobnoj svezi predstavljaju zabranjeni sporazum iz točke b) stavak (1) članka 4. Zakona o konkurenciji, a kojim se tržište aktuarskih poslova ograničava na osobe koja su to ovlaštenje stekli prije donošenja Pravilnika iz 2018. godine.

Pored navedenog, kada se uzmu u obzir odredbe članaka 4. i 5. starog Pravilnika o uvjetima za dobijanje ovlaštenja za obavljanje aktuarskih poslova („Službene novine FBiH“, broj 54/00) (daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2000. godine) i dovedu u svezu sa odredbama Statuta, jasno je da ovaj zabranjeni sporazum postoji više od 13 godina tj. od 04.08.2006. godine kao dana upisa Aktuarskog društva u Registar udruženja Ministarstva pravde BiH, čime je ono steklo pravni subjektivitet.

Detaljnim sagledavanjem Zakona o osiguranju, Pravilnika iz 2018. godine, Mišljenja Agencije, Statuta, Odluke o izmjenama i dopunama Statuta, te isprava koje su dostupne na Internet stranici Aktuarskog društva www.aktuari.ba Podnositelj prijave je došao do zaključka da između Agencije i Aktuarskog društva postoji zabranjeni sporazum iz točke b) članka 4. Zakona o konkurenciji, kojim se ograničava tržište osiguranja iz segmenta aktuarskih usluga, a koji je uspostavljen Agencijinim Pravilnikom iz 2018. godine i Statutom Aktuarskog društva, a kojim se sprječava stjecanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Podnositelj prijave je posebno skrenuo pažnju Konkurencijskog vijeća na činjenicu da u ovom trenutku svega 25 osoba ima ovo ovlaštenje, iako se prema njegovom mišljenju radi o jednom od najunosnijih i najcjenjenijih poslova na tržištu osiguranja FBiH na kojem ima ukupno 23 sudionika, te da je posebno interesantno da Agencija za nadzor nakon 2008. godine nije izdala niti jedno novo ovlaštenje.

Uvidom u Prijavu postojanja zabranjenog sporazuma i dokaze dostavljene uz Prijavu Konkurencijsko vijeće je zaključilo da postoji utemeljena sumnja o postojanju ograničavanja, sprječavanja i narušavanja tržišne konkurencije, u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

Na temelju navedenog, Konkurencijsko vijeće je dana 06.02.2020. godine, sukladno članku 32. stavak (1) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP – 01-26-3-004-1/20 (u daljnjem tekstu: Zaključak), protiv Agencije za nadzor i Aktuarskog društva, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, u smislu članka 4. stavak (2) točka b) Zakona o konkurenciji.

S obzirom na okolnosti u predmetnom postupku zbog proglašene pandemije virusa COVID-19 koji je utjecao na rad Konkurencijskog, te da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza bilo potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je dana 16.07.2020.

godine, donijelo Zaključak broj: UP-01-26-3-004-32/20, kojim se produljuje rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu članka 41. stavak (2) Zakona.

Sukladno članku 33. stavak (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP-01-26-3-004-5/20 od 06.02.2020. godine dostavilo Zaključak o pokretanju postupka na očitovanje Agenciji za nadzor.

Agencija za nadzor je podneskom broj 01-05.1-059-320/20 od 12.02.2020. godine, zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 13.02.2020. godine pod brojem UP-01-26-3-004-7/20, zatražila produljenje roka za dostavu odgovora.

Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP -01-26-3-004-9/20 od 19.02.2020. godine odobrilo Agenciji dodatni rok od 15 dana za dostavu odgovora.

Agencija za nadzor je dostavila odgovor na Zaključak, koji je zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 09.03.2020. godine pod brojem UP-01-26-3-004-12/20.

Nadalje, Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP-01-26-3-004-6/20 od 06.02.2020. godine dostavilo Zaključak o pokretanju postupka na očitovanje Aktuarskom društvu.

Aktuarsko društvo je podneskom broj 23/20 od 28.02.2020. godine, zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća pod brojem UP-01-26-3-004-10/20, zatražilo produljenje roka za dostavu odgovora.

Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP -01-26-3-004-11/20 od 03.03.2020. godine odobrilo Aktuarskom društvu dodatni rok od 15 dana za dostavu odgovora.

Aktuarsko društvo je dostavilo odgovor na Zaključak, koji je zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 24.03.2020. godine pod brojem UP-01-26-3-004-13/20.

U tijeku postupka radi utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, u smislu članka 35. stavak (1) točka a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela/institucija koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je u cilju utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica u ovom postupku uputilo Zahtjev za dostavom informacija osiguravajućim društvima koja su registrirana na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (akt broj: UP-01-26-3-004-14/20 od 30.04.2020. godine) kojim se traži dostavljanje podataka u svezi sa imenovanjima ovlaštenih aktuara.

Zahtjev je poslan na adrese sljedećih osiguranja: "ADRIATIC osiguranje" d.d. Sarajevo, "ASA osiguranje" d.d. Sarajevo, "Camelija" osiguranje d.d. Bihać, "CENTRAL osiguranje" d.d. Sarajevo, "CROATIA OSIGURANJE" d.d. Mostar, "EUROHERC OSIGURANJE" d.d. Sarajevo, "GRAWE" d.d. Sarajevo, "SARAJEVO OSIGURANJE" d.d. Sarajevo, "TRIGLAV OSIGURANJE" d.d. Sarajevo, "UNIQA Osiguranje" d.d. Sarajevo, "Vienna osiguranje" d.d. Sarajevo i "BOSNA RE" d.d. Sarajevo.

Svi gospodarski subjekti su dostavili svoje odgovore u ostavljenom roku, u kojem se posebno navode imena i prezimena ovlaštenih aktuara, te broj osoba koje su stjecale i koja stječu radno iskustvo uz ovlaštenog aktuara.

Nadalje, Konkurencijsko vijeće je dana 30.04.2020. godine od odvjetnika (..)***, aktom broj: UP-01-26-3-004-15/20, zatražilo da dostavi izjašnjenje na podneske Agencije za nadzor i

Aktuarskog društva, u cilju dobijanja dodatnih informacija i podataka, ukoliko kao inicijator ovog postupka, sa istim raspolaže.

Imenovani je Izjašnjenje dostavio dana 20.05.2020. godine zaprimljeno pod brojem: UP-01-26-3-004-27/20.

Konkurencijsko vijeće je dana 16.07.2020. godine navedeno izjašnjenje dostavilo Aktuarskom društvu (akt broj: UP-01-26-3-004-30/20) i Agenciji za nadzor (akt broj: UP-01-26-3-004-31/20).

Aktuarsko društvo je dana 03.08.2020. godine dostavilo Izjašnjenje na dodatne podatke dostavljene od strane odvjetnika (..)**, koje je zaprimljeno od strane Konkurencijskog vijeća broj: UP-01-26-3-004-37/20,

Nadalje Konkurencijsko vijeće je uvidom u relevantne propise u Republici Srpskoj utvrdilo da Agencija za osiguranje Republike Srpske izdaje i ovlaštenja aktuarima iz FBiH (članak 14. Pravilnika o uslovima za sticanje i povlačenje zvanja ovlaštenog aktuara („Službeni glasnik RS“, br. 57/06 i 71/08), te je ovlašteni aktuar iz FBiH za dobijanje ovlaštenja Agencije za osiguranje RS dužan dostaviti ovjerenu kopiju ovlaštenja za nadzor osiguranja FBiH, kao i dokumente i izjave propisane člankom 6. ovog pravilnika.

Da bi određena osoba dobila status ovlaštenog aktuara ne mora biti član aktuarskog udruženja niti na razini BiH niti na razini Republike Srpske.

Na teritoriju Republike Srpske djeluje Udruženje aktuara Republike Srpske, Knjaza Miloša 15, 78000 Banja Luka, kao stručno udruženje sa svrhom unapređenja, razvoja i promocije aktuarske struke, njene praktične primjene i stručnog usavršavanja i obrazovanja aktuara. Članovi ovog udruženja su ovlašteni aktuari.

Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica i dokaza stranaka protiv kojih se vodio postupak, pojedinačno i zajedno, te na temelju izvedenih dokaza, prijedlog rješenja je bio na dnevnom redu 75. sjednice Konkurencijskog vijeća koja je bila zakazana za dan 05.11.2020. godine.

Uvjeti za održavanje 75. sjednice dana 05.11.2020. godine nisu bili ispunjeni, te ista nije održana.

Konkurencijsko vijeće je dana 30.11.2020. godine pod brojem: UP-01-26-3-004-42/20 zaprimilo Zahtjev za obustavu postupka, od strane punomoćnika Aktuarskog društva BiH i Agencija za nadzor osiguranja u FBiH, kojim se traži obustava postupka, radi isteka roka za donošenje rješenja.

Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti donesen je od strane Konkurencijskog vijeća dana 06.02.2020. godine, a Zaključak o produljenju roka za donošenje konačnog rješenja, dana 16.07.2020. godine, te je rok od 9 mjeseci za donošenje rješenja za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, u smislu odredbi članka 41. stavak (1) točka a) u svezi sa stavkom (2) istog članka istekao dana 05.11.2020. godine.

Kako je rok za donošenje konačnog rješenja protekao, a imajući u vidu da sukladno sa člankom 122. stavak (4) Zakona o upravnom postupku organ može da obustavi postupak pokrenut po službenoj dužnosti, odlučeno je kao u izreci.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nije dopušten priziv. Nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka ovog Zaključka.

Predsjednik

dr. Stjepo Pranjić